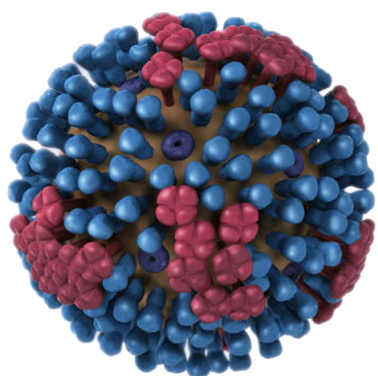

گزاره‌برگ

بیماری‌های واگیر ایران و جهان

واکسن آنفلوانزا (ویژه عموم جامعه)

بیماری آنفلوانزا چیست؟

آنفلوانزا یکی از شایع‌ترین بیماری‌های ویروسی تنفسی حاد است که همه ساله در فصول سرد، در سراسر جهان شیوع پیدا می‌کند و می‌تواند طیف گسترده‌ای از علائم خفیف تا شدید ایجاد کند. این بیماری عمدتاً از طریق قطرات تنفسی ناشی از سرفه، عطسه یا صحبت فرد مبتلا و همچنین تماس دست با سطوح آلوده منتقل می‌شود. علائم اصلی آن شامل تب ناگهانی، سردرد، درد عضلانی، سرفه، گلودرد، آبریزش یا گرفتگی بینی و احساس ضعف و خستگی است. با این حال، گاهی ممکن است تب دیده نشود و در کودکان ممکن است علائمی مانند تهوع، استفراغ یا اسهال نیز بروز کند. اهمیت آنفلوانزا به دلیل سرعت بالای انتشار، توانایی ایجاد همه‌گیری‌های فصلی و تهدید جدی برای گروه‌های پرخطر مانند کودکان خردسال، سالمندان، زنان باردار، مبتلایان به بیماری‌های مزمن و کارکنان حوزه سلامت است. ابتلا به آنفلوانزا در این گروه‌ها می‌تواند منجر به بروز عوارض شدید، بستری شدن و حتی مرگ شود.

براساس برآوردهای سازمان جهانی بهداشت (WHO)، سالانه بین ۵ تا ۱۰ درصد جمعیت بزرگسال و ۲۰ تا ۳۰ درصد کودکان در سراسر جهان به آنفلوانزا مبتلا می‌شوند؛ و از میان این مبتلایان، حدود ۱ تا ۲ درصد در جمعیت عمومی و تا ۵ درصد در گروه‌های پرخطر ممکن است نیازمند بستری شوند.

با توجه به بار بالای این بیماری و نقش آن در اختلال خدمات سلامت و افزایش بار اقتصادی و اجتماعی، پیشگیری از طریق واکسیناسیون سالانه و رعایت اقدامات بهداشتی فردی و جمعی از مهم‌ترین راهکارهای کنترل و کاهش اثرات این بیماری محسوب می‌شود.

واکسن آنفلوانزا چیست؟

واکسن آنفلوانزا، یک واکسن ایمن و مؤثر است که هر ساله به‌روز می‌شود تا با سویه‌های ویروسی که احتمال بیش‌تری دارد در فصل آنفلوانزای آن سال در گردش باشند مطابقت داشته باشد.

چرا تزریق سالانه واکسن آنفلوانزا توصیه می‌شود؟

کاهش خطر ابتلا به بیماری؛

جلوگیری از بروز اشکال شدید بیماری (به‌ویژه در کودکان، سالمندان و مبتلایان به بیمارهای مزمن زمینه‌ای)؛

کاهش احتمال بستری و مرگ در افراد پرخطر.

چه کسانی اولویت بیشتری برای تزریق واکسن دارند؟

با عنایت به محدودیت تولید و دسترسی به واکسن آنفلوانزای انسانی در سطح جهان و کشور، براساس توصیه‌های سازمان جهانی بهداشت و دستورالعمل کشوری تدوین شده در کمیته کشوری ایمن‌سازی، گروه‌های پرخطر و اولویت‌دار دریافت واکسن به شرح زیر تعیین شده است:

کارکنان سلامت (اولویت در این گروه با کارکنان بیمارستان شاغل در بخش یا اتاق ایزوله تنفسی فشارمنفی، بخش‌های ICU، اورژانس، عفونی، فوق تخصصی ریه، CCU، داخلی، اطفال، آزمایشگاه، زایمان و سایر بخش‌های ویژه نظیر انکولوژی و سوختگی است)

* توضیح آنکه دلیل اولویت این گروه علاوه بر تماس مکرر با بیماران مبتلا به آنفلوانزا و همچنین افراد در معرض خطر بیماری؛ ضرورت پیشگیری از غیبت ناشی از ابتلا، با هدف حفظ استمرار و کیفیت خدمت‌رسانی در دوره شیوع عفونت‌های تنفسی است.

مبتلایان به عفونت HIV؛ و افراد مبتلا به ضعف سیستم ایمنی (اولویت با دریافت‌کنندگان داروهای سرکوبگر ایمنی، بیماران مبتلا به بدخیمی یا

چه زمانی بهترین موقع تزریق است؟

از آنجایی که شیوع آنفلوانزا در ایران معمولاً از اواخر مهر تا اوایل بهار است، تزریق واکسن پیش از شروع فصل شیوع، اهمیت بیشتری دارد. با توجه به آنکه حدود ۲ هفته طول می‌کشد تا واکسن آنفلوانزا در بدن ایمنی ایجاد کند، بهترین زمان برای تزریق، پیش از شروع فصل آنفلوانزا، در ماه‌های شهریور و مهر است.

اما اگر دیرتر شد، تا زمانی که ویروس در جامعه در گردش است، واکسن همچنان مفید خواهد بود.

بدون شیمی درمانی یا رادیوتراپی، گیرندگان پیوند، بیماران همودیالیزی، تالاسمی ماژور، آنمی سیکل سل و هموفیلی است)

آن دسته از کارکنان سازمان دامپزشکی و سازمان حفاظت محیط زیست که در قسمت‌های مرتبط با پرندگان فعالیت می‌کنند؛

معولین جسمی و ذهنی و سالمندان بالای ۶۵ سال که در آسایشگاه‌ها نگهداری می‌شوند؛

زنان باردار (به‌ویژه آن‌هایی که سه ماهه دوم یا سوم بارداری آن‌ها همزمان با نیمه دوم سال می‌باشد)؛

افراد با بیماری‌های مزمن و زمینه‌ای (شامل بیماری‌های ریوی من‌جمله آسم کنترل نشده، برونشیت مزمن و آمفیزم ریوی، قلبی عروقی من‌جمله پرفشاری خون (بنا به تشخیص پزشک معالج)، کلیوی، کبدی، عصبی-عضلانی، غدد من‌جمله دیابت دارای عارضه)

کودکان ۶ ماه تا ۵ سال مهدکودکی و کلیه کودکان ۶ ماه تا ۲ سال؛

افراد با چاقی مفرط (شاخص توده بدنی ۴۰ یا بالاتر)

سالمندان بالای ۶۵ سال

کسانی که از گروه‌های پرخطر مراقبت می‌کنند (به‌ویژه آن‌هایی که در مراکز نگهداری این افراد، شاغل هستند).

چه نوع واکسن‌هایی توصیه می‌شود؟

واکسن آنفلوانزا انواع سه‌ظرفیتی و چهارظرفیتی دارد. در حال حاضر سازمان جهانی بهداشت، واکسن‌های سه‌ظرفیتی آنفلوانزا را کافی دانسته و توصیه می‌نماید؛ اما تزریق واکسن‌های چهار ظرفیتی نیز بلامانع است.

میان انواع مختلف واکسن‌های خارجی و داخلی موجود در کشور برتری خاصی وجود ندارد و همه آن‌ها مجوز توزیع و مصرف از سازمان غذا و دارو دریافت نموده‌اند.

به دلیل فقدان اطلاعات مطالعه بالینی واکسن تولید داخل (فلوگارد) در گروه سنی زیر ۱۸ سال، این واکسن در حال حاضر برای گروه سنی ۱۸ سال و بالاتر قابل استفاده است. همچنین تا زمان افزایش داده‌های بالینی از مصرف این واکسن، مصرف آن در خانم‌های باردار توصیه نمی‌شود.

ایمنی و عوارض

واکسن آنفلوانزا، یک واکسن ایمن و مؤثر است، که اثربخشی آن، بسته به سال و فرد متفاوت بوده و معمولاً بین ۴۰ تا ۶۰ درصد است. اگرچه برخی افراد، با وجود تزریق واکسن، همچنان ممکن است به بیماری مبتلا شوند، اما معمولاً بیماری در این افراد خفیف‌تر است. به همین دلیل، واکسن می‌تواند به‌طور چشمگیری نیاز به بستری و احتمال مرگ را کاهش دهد.

عوارض شایع: درد یا قرمزی محل تزریق، تب خفیف یا بدن‌درد که طی چند روز برطرف می‌شود.

موارد منع مصرف واکسن

- کودکان زیر ۶ ماه،
- کسانی که سابقه واکنش آلرژیک شدید به واکسن آنفلوانزا در سنوات قبل داشته‌اند.
- کسانی که سابقه گیلن‌باره پس از تزریق واکسن آنفلوانزا در سنوات قبل داشته‌اند.

نکات مهم

- واکسن آنفلوانزا جلوی سرماخوردگی‌های معمولی را نمی‌گیرد.
- به یاد داشته باشیم که تزریق واکسن، هرگز جای اقدامات پایه پیشگیری، شامل شستن مکرر دست‌ها، رعایت آداب تنفسی، رعایت تهویه مناسب (حتی المقدور به‌ویژه در محیط‌های بسته)، فاصله فیزیکی و استفاده از ماسک در محیط‌های شلوغ را نمی‌گیرد.

احتیاطات

- در افراد دارای بیماری حاد متوسط یا شدید یا بدون تب، باید واکسیناسیون تا زمان بهبودی حال عمومی به تعویق بیفتد.
- افرادی که واکنش آلرژیک به تخم مرغ دارند، در صورت دستور پزشک و تحت نظارت پزشک (که بسته به شدت آلرژی ۱۵ تا ۳۰ دقیقه باید طول بکشد) می‌توانند واکسن را دریافت کنند. این افراد می‌توانند واکسن تولید داخل (فلوگارد) استفاده نمایند زیرا فرایند تولید آن ارتباطی با تخم مرغ ندارد.

آداب تنفسی

برای جلوگیری از انتشار میکروب‌ها، هر فرد مبتلا بیماری‌های تنفسی واگیر باید:

- در طول مدتی که احتمال سرایت بیماری برایش مطرح است، به‌طور مداوم و پس از آن در زمان سرفه یا عطسه، از ماسک سه‌لایه استفاده کند. و سپس در پایان روز، ماسک استفاده شده را داخل سطل زباله درب دار بیندازد. البته توصیه می‌شود هرگاه ماسک بیمار در طول روز مرطوب و آلوده شد، نسبت به تعویض آن اقدام کند.
- در نبود ماسک سه‌لایه، می‌بایست در زمان عطسه یا سرفه، جلوی دهان و بینی خود را با دستمال بگیرد. و سپس دستمال استفاده شده خود را داخل سطل زباله درب دار بیندازد.
- چنانچه دستمال نیز همراه خود ندارد، در هنگام عطسه یا سرفه، از داخل یقه لباس و یا سطح داخلی آرنج و بازوی خود برای پوشاندن دهان و بینی خود استفاده کند و به هیچ وجه از پنجه دست خود استفاده نکند.
- از دست زدن به چشم و بینی و دهان جدا خودداری کند.
- آب دهان خود را در مکان‌های عمومی به زمین نیندازد.
- از روبوسی، دست دادن و در آغوش گرفتن دیگران خودداری کند.
- از افراد سالم، بویژه افرادی که بدلیل ضعف سیستم ایمنی در معرض خطر ابتلای بالاتری هستند، حداقل دومترا فاصله بگیرد.